

Til Finansdepartementet

Til Finanskomiteens medlemmer

Deres ref:

Vår ref: 139146-2343

Oslo, 15. november 2022

EIENDOMSSKATT PÅ VANNKRAFTANLEGG, VINDKRAFTANLEGG, KRAFTLINJER OG LANDANLEGG FOR OLJE OG GASS – BEHOV FOR POLITISKE GREP

1 INNLEDNING

Naturressurskommunene er en paraplyorganisasjon for 223 kommuner som er vertskap for vannkraft, vindkraft, kraftnett, industrianlegg, mineraler og samtlige landanlegg for olje og gass. Kommunene er typiske distriktskommuner, med store areal. Vertskommunenenes økonomi er i stor grad tuftet på verdien av naturressursene som avstår til storsamfunnet, og kommer i stor grad fra *eiendomsskatten*.

Nedenfor fremgår forslag til forbedringer av eiendomsskatten. Ideelt sett bør eiendomsskatten gjennomgå i et lovutvalg. For å unngå omtakseringer og unødvendige rettsprosesser - og for å legge til rette for mer fornybar energi, haster det imidlertid med en avklaring av viktige eiendomsskattespørsmål, særlig om

- *KS og LVKs forslag til lovendringen på eiendomsskatt på grunn under kraftlinjer*. Regjeringens forslag til lovendring må justeres for å unngå omtaksering i alle kommuner (pkt 4.1).
- Økt grunnrenteskattesats vil føre til reduserte inntekter for vertskommunene, en konsekvens som ikke har vært tilsiktet. Overgang til kontantstrømskatt innebærer at *selskapenes adgang til å gjøre fradrag for grunnrenteskatt i kommunenes eiendomsskattegrunnlag bør fjernes. Makstaket bør heves* (pkt 5.1).
- Videre bør hjemfallskraft likestilles med konsesjonskraft i grunnrenteskattesammenheng (se 5.2). Hjemfallskraft er en fastpriskontrakt hvor konsesjonær er forpliktet å levere kraft til selvkost.

For å få fortgang i fornybarsatsingen og legge til rette for effektutbygging – og for å unngå at vertskommunene motsetter seg nye vannkraftutbygginger og vindkraftutbygginger bør det også foretas *endringer i verdsettelsesreglene for nye kraftanlegg* (pkt 5.5) og *Endring av verdsettelsesprinsipp for vindkraftanlegg* (pkt 7)

Skillet mellom landanlegg for olje og gass med og uten særskatt i petroleumsskatteloven, har ført til en enorm forskjell i eiendomsskatt for eksempelvis Mongstad og Nyhamna. Skillet er ikke begrunnet

og urimeligheten bør rettes opp ved at ordlyden i esktl. §3 c endres slik: «.. anlegg ~~omfatta av særskattereglene~~ for petroleum» (pkt 6).

2 BAKGRUNN OG PROBLEMSTILLING

Solbergregjeringen fikk i statsbudsjettet for 2018 gjennomslag for å oppheve eiendomsskatt på verk og bruk. Samtidig ble det etablert en ny eiendomsskattekategori i esktl. § 3 bokstav c) som omfatter følgende energianlegg «kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglene for petroleum». Disse anleggene har samme avgrensning og verdsettelsesregler som før. De tidligere industrianleggene og anlegg for olje og gass som ikke er omfattet av særskattereglene for petroleum, er fra 2019 eiendomsskattepliktige som *næringsseiendom*, hvor produksjonsutstyr og -installasjoner ikke lenger skal inngå i eiendomsskattegrunnlaget.

De nye reglene for næringsseiendom har medført et betydelig skattebortfall for vertskommunene til industrianlegg og landanlegg for olje og gass som langt overstiger det Stortinget så for seg, i enkelte tilfelle opp mot 98 pst. Til tross for en betydelig skattereduksjon, opplever kommunene likevel at store helt eller delvis statlig og offentlig eide selskaper fremmer klage og rettssaker mot den reduserte skatten kommunene sitter igjen med. Selskapene begrunner søksmålene med at de nye reglene har skapt behov for *rettsavklaringer*. Også for anleggene som fra 2019 er omfattet av esktl § 3c («energianleggene»), hvor tidligere regler for avgrensning og verdsettelse skulle videreføres uendret, fremmes det nå klagesaker og rettssaker.

Kommunene mener rettsavklaring fortrinnsvis bør skje *politisk*, fremfor i domstolene. Rettssaker anlagt av at helt eller delvis statlige selskaper mot vertskommunene enkeltvis, og anlegg for anlegg er svært ressurskrevende for kommunene. Selskapene sitter på store ressurser og samordner sine søksmål mot kommunene. I flere tilfeller overgår prosesskostnadene tvistesummen i sakene.

3 KOMMUNENES TIDLIGERE HENVENDELSER OM POLITISK LØSNING - AKTUALITET

I Hurdalsplattformen heter det på side 9 om eiendomsskatt:

«Øvrige eventuelle endringer i eiendomsskatten må utredes i samarbeid med kommunene.»

Naturressurskommunene tok opp de mange klage og rettssakene under komitehøringene for statsbudsjettet for 2022. De mange rettssakene var også tema på møte med Finansdepartementet 15. februar 2022. LVK fulgte opp med et brev 25. februar i 2022 til departementet med flere konkrete forslag til endringer og presiseringer i eiendomsskatteatlereglene for kraftnettet og for vannkraftverkene. Behovet for mer detaljerte regler for verdsettelse av landanlegg for olje og gass og for industrianlegg er også tatt opp ved flere andre anledninger.

Med unntak av spørsmålet om skatt på grunn under kraftlinjer (en sak som omtales nedenfor i punkt 4), er henvendelsene fra Naturressurskommunene, eller de tilknyttede kommuneorganisasjonene ikke besvart eller fulgt opp.

Manglende politisk oppfølging gjør at klagesakene og rettssakene går sin gang.

Nedenfor følger forslag til lovendringer:

4 KRAFTNETTET

4.1 Eiendomsskatt på grunn under kraftlinjer

Finansdepartementets forslag i Prop. 1 LS (2022-1023) kap 6 må som nevnt justeres om man skal unngå at alle kommuner må omtakser i to omganger. Lovvedtak må foreligge senest i desember 2022 om det skal kunne gis virkning fra 1.1 2022.

Sakens bakgrunn er Borgarting lagmannsrett dom 11. oktober 2021 hvor retten kom til at *både* grunneier og Statnett var skatedebitor for skatt på grunn som er nødvendig for kraftlinjene. Lagmannsretten kom til et annet resultat enn hva som fulgte av takstpraksis og hva tingretten hadde kommet til. Lagmannsretten skriver at den var i tvil om resultat, at resultatet er uheldig, men at dette er et spørsmål for lovgiver.

Regjeringens forslag til lovendring i statsbudsjettet imøtekommer kommunenes krav i den forstand at forlaget nå innebærer at det kun er netteier som skal svare skatt også på grunn under kraftlinjene. Hvorfor kommunene ikke kan slutte seg til forslaget er fordi departementet foreslår en ny sjablong – som vil utløse behov for omtakseringer i alle kommuner.

For å hindre en omtaksering av alle kraftlinjer på alle nettnivåer, har LVK i samarbeid med KS fremmet et forslag til lovendring som vil løse problemet om det vedtas med virkning for inneværende år (dvs. fra 1.1.2022). Forslaget er enkelt og går ut på det føyes til en presisering i esktl § 8 A-2 (2) siste setning:

«Det er eigar av anlegget som skal svare skatt på anlegget, inklusive tomt som høyrer til».

Forslaget er i tråd med gjeldende takstpraksis frem til dommen fra Borgarting lagmannsrett.

Finansdepartementets forslag fremstår som lite gjennomtenkt, - det er i strid med opplysninger fra SINTEF, - det har marginale virkninger for netteierne (skattyter) som uansett skal svare skatt både på anlegget og grunn, men det vil utløse behov for *omtaksering av alle nettanlegg i alle kommuner*. Samtidig innebærer forslaget om ikrafttredelse 1.1.2023 at kommunene også risikerer å måtte foreta endring i takstene med virkning for 2022 for å oppfylle lagmannsrettens dom.

Naturressurskommunene og KS er samstemte om at Finansdepartementets forslag ikke bør vedtas. En omtaksering av alle anlegg vil være ressurskrevende for kommunene, samtidig som det som nevnt vil ha minimale konsekvenser for skattyterne¹:

- for en ny kraftlinje vil forslaget ikke ha noen betydning,
- for en linje som er 23 år vil forslaget innebære en endring på 1 pst, mens det
- for en kraftlinje på 47 år vil gi en endringen i skatt på 2 pst.

LVKs forslag er presentert i Vedlegg 1.

¹ Det er kun Statnett som har gått til søksmål om dette, ikke øvrige netteiere

5 VANNKRAFTANLEGG

I motsetning til hva som gjelder for de øvrige eiendomsskattepliktige energianlegg som er listet opp i esktl §3 c, fastsettes eiendomsskattegrunnlaget for *vannkraftanlegg avkastningsverdi*, etter detaljerte regler som er inntatt i skatteloven §18-5. En konsekvens av at vannkraftanlegg verdsettes etter skattelovens regler – og ikke eiendomsskattelovens regler – er at eiendomsskattegrunnlaget fastsettes av Skatteetaten, ikke av takstnemndene som oppnevnes av kommunene.

Eiendomsskatt fra kraftanleggene er en viktig inntekt for LVKs medlemskommuner, og det er sentralt med forutberegnelighet i beregningen av eiendomsskatten fra anleggene. I den senere tid har kommunene opplevd en rekke klager og søksmål fra de store kraftselskapene, som har avdekket behov for lovpresiseringer og -endringer. På samme måte som de øvrige kommuneorganisasjonene i Naturressurskommunene, mener LVK at hensynet til en effektiv ressursbruk tilsier en politisk avklaring - fremfor at sakene blir bragt inn for domstolene, en for en, med de betydelige kostnader det har.

For å ivareta kommunenes rettigheter som vertskommuner og kreditor for eiendomsskatt og naturressursskatt, samt for å oppnå lovens formål om at eiendomsskattegrunnlagene for kraftanleggene skal representere vannkraftanleggenes *markedsverdi*, har LVK fremmet følgende konkrete forslag:

5.1 Grunnrenteskatten er en skatt på superprofitt, og bør ikke komme til fradrag i eiendoms-skattegrunnlaget for kraftanlegg, jf. skatteloven § 18-5. Makstaket må fjernes

Etter dagens verdsettelsesregler for vannkraftanlegg kommer den *statlige grunnrenteskatten til fradrag i kommunenes eiendomsskattegrunnlag*, jf. skatteloven § 18-5 (3) annen og tredje setning².

LVK krever en lovendring hvor grunnrenteskatten ikke lenger skal kunne trekkes fra i eiendomsskattegrunnlaget. Begrunnelsen er at grunnrenteskatten i 2021 ble omgjort til en kontantstrømskatt. Grunnrenteskatten er mao i realiteten en ren overskuddsbasert skatt, som bør håndteres på samme måte som inntektsskatten - som ikke kommer til fradrag i eiendomsskattegrunnlaget.

Spørsmålet om fradragsrett er videre aktualisert som følge av regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2023 om økt grunnrenteskattesats. Økt grunnrenteskattesats i kombinasjon med høye kraftpriser, vil føre til en *høy grunnrenteskatt til staten*, som igjen vil føre til *lavere eiendomsskatteinntekter* til kommunene, som igjen vil føre til enda høyere grunnrenteskatt. Resultatet er mao at statens inntekter øker på bekostning av kommunenes.

Kommunene vil på sin side *ikke* få full effekt av økte strømpriser eller redusert grunnrenteskatt som følge av rehabiliteringer eller nye utbygginger. Årsaken er makstaket som er satt for kommunenes eiendomsskatteinntekter, jf. eiendomsskatteloven § 8 B-1 (4). Tvert imot risikerer kommunene *varig lavere eiendomsskatteinntekter* når grunnrenteskatten til staten øker etter endt investeringsperiode.

² «Fradraget for pliktig skatt på grunnrenteinntekt for kraftverket fastsatt etter bestemmelsene i § 18-3 for inntektsår til og med 2006 og deretter kraftverkets andel fastsatt etter § 18-3 sjette ledd annet punktum, settes til gjennomsnittet av summen av slik skatt for verket for hver av de siste fem årene, eller de færre årene verket har vært omfattet av reglene om beregning av slik inntekt. Kostnader og grunnrenteskatt fra de foregående årene justeres med den årlige gjennomsnittlige endringen i konsumprisindeksen til og med inntektsåret»

Det er ikke tilsiktet at endringen og økningen i grunnrenteskatten skal føre til *lavere* inntekter for kommunene. Utsiktede konsekvenser kan unngås ved å fjerne adgangen for fradrag for grunnrenteskatten i kommunenes eiendomsskattegrunnlag.

LVK mener også at det er på tide at makstaket fjernes. Makstaket ble satt for flere år siden, og er ikke justert som forutsatt. Reglen gir størst «rabatt» til de mest lønnsomme kraftanleggene. Det er ingen grunn til at kraftforetak med den høyeste lønnsomheten skal betale relativt sett mindre skatt enn de med lavere eller marginal lønnsomhet.

Den nærmere begrunnelse og forslag til endring fremgår av Vedlegg 2.

5.2 Regjeringens forslag om grunnrenteskatt basert på kontraktspris. Hjemfallkraft må likestilles med konsesjonskraft i grunnrenteskattesammenheng

Kommuner med hjemfalte anlegg har etter vannfallsrettighetsloven § 11 (4) krav på å få inntil 1/3 av de hjemfalte verdier. Stortinget fastsatte på 1980-tallet hjemfallsandelen som Statkraft måtte avstå til kommuner ved såkalt foregrepet hjemfall. Vilåret om hjemfallsandel er et vilkår for konsesjon og Statkraft er forpliktet i henhold til loven. Kommunene får etter avtale med Statkraft denne rettigheten i form av fysisk kraft, etter samme modell som konsesjonskraften.

Grunnrenteskattereglen slik den fremgår av skatteloven § 18-3 (2) bokstav a. nr. 1 «*Kraft som tas ut av kraftverket i henhold til vilkår for konsesjons, verdsettes til oppnådde priser*» er av domstolene tolket slik at den kun omhandler konsesjonskraft, ikke hjemfallskraft. Det betyr at Statkraft må betale grunnrenteskatt på hjemfallskraften som om den er solgt på spot, til tross for at Statkraft er forpliktet i henhold til loven til å avstå hjemfallsandelen til kommunene. Hjemfallskraften leveres på samme måte som konsesjonskraft etter 1959 til OED-pris, men hvor Statkraft i motsetning til konsesjonskraften viderefakturerer grunnrenteskatten til kommunene.

For å redusere risikoen for selskapene til å inngå fastpriskontrakter har regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2023 fremmet forslag om at kontraktspris skal kunne legges til grunn, gitt visse betingelser foreligger. Kommunene mener dette må innebære at det samme må gjelde for hjemfallskraften, jf LVKs høringsuttalelse og innspill til finanskomiteen.

Lovteknisk vil det enkleste være at avtalene om avståelse av hjemfallskraft likestilles med konsesjonskraft. Dette kan gjøres ved at ordlyden i skatteloven § 18-3 (2) bokstav a nr 1 får slik ordlyd:

«Kraft som tas ut av kraftverket i henhold til vilkår for konsesjon, *konsesjonskraft og hjemfallskraft*, verdsettes til oppnådde priser»

Se Vedlegg 3.

5.3 Grunnlaget for eiendomsskatt på vannkraftanlegg bør baseres på hele driftsår, jf. skatteloven § 18-5. Det gjelder også verk som settes i drift i løpet av året.

For å motvirke eventuell motstand mot rehabiliteringer og nye kraftanlegg, har LVK fremmet forslag om at skatteloven § 18-5 må presiseres slik at kun *hele driftsår* tas i betraktning ved verdsettelsen etter avkastningsverdi etter skatteloven § 18-5 første til fjerde ledd ved oppstart av nye anlegg.

Slik regelen er tolket i dag vil et kraftverk som settes i drift i eksempelvis november, regnes som om kraftverkets produksjon er for et helt år. Det gir et lavt eiendomsskattegrunnlag for det første året, som trekkes med i de påfølgende fem år.

Om den nærmere begrunnelse for endringsforslaget vises til Vedlegg 4.

5.4 Kommunene må ha innsyn og klageadgang over eiendomsskattegrunnlagene for kraftanlegg

LVK har fremmet krav om at kommunene må få innsyn og klageadgang over Skatteetatens fastsettelse av eiendomsskattegrunnlagene for kraftanlegg. Kommunene har som eneste skattekreditor og utskrivningsmyndighet en åpenbar interesse i å få innsyn og klagerett over eiendomsskattegrunnlaget som fastsettes av skattemyndighetene.

Stortinget har tidligere vært samstemt om at kommunene burde gis innsyn og klagerett i «eget» skattegrunnlaget, se anmodningsvedtak 28. april 2016. Da saken ble fremmet for Stortinget frarådet imidlertid Finansdepartementet at kommunene ble gitt slike rettigheter, først og fremst fordi det ville påføre sentrale skattemyndigheter mer arbeid.

LVK er uenig i at dette er et relevant argument. Det sentrale må være å få et korrekt eiendomsskattegrunnlag og ber om at saken nå følges opp. Riksrevisjonen har tidligere avdekket at det er en stor underrapportering fra skattyterne.

Anmodningsvedtaket og forslag til lovvedtak fremgår av Vedlegg 5.

5.5 Kun driftsmidler i selve produksjonen bør inngå ved beregningen av formuesverdien etter skatteloven § 18-5.

LVK og kommunene har fått medhold både i Høyesterett (Rt-2015-1054 – SKS) og i Oslo tingrett i juni 2021 i fradragsposten «fremtidige utskiftningskostnader» i skatteloven § 18-5 (4), kun omfatter driftsmidler som inngår i selve kraftproduksjon.

Reglen ble endret som ledd i statsbudsjettet for 2018, med virkning for inntektsåret 2017, mot nåværende regjeringspartiers stemmer. LVK mener lovendringen må reverseres ettersom erfaringer har vist at endringen har skapt svært uklart grensesnitt – og grunnlag for fradrag for en rekke «driftsmidler» som ikke har sammenheng med kraftproduksjon.

Se nærmere om forslaget i Vedlegg 6.

5.6 Kommunene må få tilbake søksmålsadgangen om naturressursskatten.

Manglende søksmålskompetanse for kommunene om naturressursskatt medfører at kommunene, som er kreditor for naturressursskatten, ikke har *noen muligheter overhode* til å kontrollere eller angripe gyldigheten av beregningsgrunnlaget.

Kommunene må også gis innsyn og klagerett over grunnlaget for naturressursskatten. Forslaget utdypes i Vedlegg 7.

5.7 Presiseringer i skatteforvaltningsloven i saker om vannkraftanlegg

LVK mener det bør fremgå av loven en plikt til å varsle kommunene ved søksmål fra skattyter mot skatteetaten.

Videre må utgangspunktet for beregningen av kommunenes søksmålsfrist etter skatteforvaltningsloven § 15-4 første ledd presiseres. Forslagene utdypes i vedlegg 8.

6 PETROLEUMSANLEGG

Olje og gassnæringen har fått store lettelser i beskatningen i de senere år, ikke kun i den statlige petroleumsskatten, men også i eiendomsskatt til kommunene.

Endringen i verk og bruks-skatten, som ble vedtatt i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 med virkning for 2019, innførte et skille mellom landanlegg for petroleum med og uten særskatt.

6.1 Alle anlegg på land for olje og gass må likestilles, krever endring i esktl § 3 c

Skillet mellom anlegg med og uten særskatt som fremgår av esktl § 3 c) «... anlegg omfatta av særreglene for petroleum» er ikke begrunnet. Særskatt gjelder for petroleumsvirksomhet offshore og for rørledninger, og er knyttet til selskapenes *virksomhet*. Eiendomsskatt er som kjent en *objektsskatt*, dvs en skatt på *anlegget* og ikke skatt på selskapenes virksomhet. Det ble i forbindelse med lovendringen ikke gjort noe forsøk på å forklare hvorfor det er gjort et skille i eiendomsskatten mellom anlegg som fysisk sett fremstår som relativt like. Det er heller ikke gjort noen vurdering om en skatteordning som gjelder for selskapenes virksomhet vil kunne gi et klart grensesnittet for hvilke regler i eiendomsskatt som kommer til anvendelse på landanlegg som delvis er underlagt særskatt.

Erfaringene har vist at reglene har skapt store utfordringer – og at det er ikke mulig å angi klart hvilke objekter som faller inn under esktl § 3 c (hvor reglene skal være de samme som før) eller næring (som innebærer at det kun er tomt og bygninger som er skattepliktig. Kommunene må her basere seg på hva selskapene oppgir uten mulighet til å føre noen kontroll.

Økonomisk ett har skillet har ført til store forskjeller i kommunenes eiendomsskatteinntekter: mens anleggene på Melkøya i Hammerfest og Nyhamna i Aukra³ betaler skatt etter samme regler som før, dvs årlige eiendomsskatteinntekter på om lag 200 millioner, har skillet gitt et skattebortfall for Mongstad i Alver kommune på mellom 92 pst. og 98 pst. Reduksjonen i takst for raffineriet og kraftvarmeverket er fra ca 15 milliarder kroner til 1,7 milliarder kroner, eller en skatt på 7 millioner kroner. Equinor mener at denne skatten skal ned til 2,8 mill kroner, dvs en skatt som ligger på om lag halvparten av den skatten som gjelder for CC-Vest kjøpesenter.

Naturressurskommunene kan vanskelig forstå hva som skal begrunne en slik skattelette, og krever at esktl § 3c endres slik at alle petroleumsanlegg omfattes.

Naturressurskommunene ber om at loven endres slik:

Ordlyden i esktl §3 c endres slik: «.. anlegg ~~omfatta av særskattereglene~~ for petroleum».

³ Gasscos søksmål mot Aukra gjelder for skatteåret 2018, mao før lovendringen.

6.2 Dampkraftverk, kraftvarmeverk og gasskraftverk mm eid av olje og gasselskapene

I oppramsingen av energianlegg i esktl. § 3c er kun vannkraftanlegg og vindkraftanlegg nevnt. At ikke andre anlegg for fremstilling av damp og strøm er nevnt, antas å være en uteglemmelse.

Naturressurskommunene viser til likehetshensyn, og ber om at det foretas en lovendring med følgende ordlyd i esktl § 3c:

«kraftanlegg, *gasskraftverk, dampkraftverk, kraftvarmeverk mv*, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg ~~omfatta av særskattereglane~~ for petroleum».

6.3 Nettanlegg eid av industrien

Olje og gasselskapene og industrien anfører i klage og rettssakene at nettanlegg som de eier ikke er gjenstand for eiendomsskatt. Dette selv for nettanlegg som åpenbart har som formål å overføre elektrisk kraft.

Naturressurskommunene ber om at det foretas en presisering fra finansdepartementet og finanskomiteen på stortinget om at alle nettanlegg som har til formål å omforme, overføre, distribuere og fordele elektrisitet skal beskattes, uavhengig av eierskap.

7 VINDKRAFT

7.1 Verdssettelse etter samme prinsipper som vannkraftanlegg – dvs avkastningsverdi

Vindkraftverk er med i oppregningen av energianlegg, jf esktl § 3 c. Vindkraftverk verdsettes i dag til teknisk verdi, jf esktl. § 8 A-2 (2), dvs gjenanskaffelsesverdi med fradrag for slit og elde og eventuell utidsmessighet.

Det innebærer at verdien av et vindkraftverk er tilnærmet halvert etter 10 år. Det er uttalelser fra Finansdepartementet fra før lovendringen som ville gitt grunnlag for å foreta en verdssettelse etter samme prinsipper som for vannkraftanlegg, dvs etter en rentabilitetsberegning, dvs etter anleggenes inntjening.

Naturressurskommunene mener at vindkraftverk bør beskattes etter samme verdssettelsesmetode som for vannkraftanlegg. Slik loven nå er formulert, er det ikke anledning å endre verdssettelsesprinsipper for vindkraftanlegg. Naturressurskommunene ber om at det vurderes innført en regel hvor vindkraftanleggenes eiendomsskattegrunnlag fastsettes på grunnlag av fem års rullerende inntekter (områdespot) og utgifter, slik som for vannkraftanlegg.

7.2 Nødvendig grunn til vindkraftverket

På samme måte som for kraftnett er det oppstått spørsmål om hvem som skal betale skatt for grunn som er nødvendig til vindkraftanlegget. Her foreslås samme løsning som for kraftnettet, se forslaget til presisering i ordlyden ovenfor i pkt 4.1.

8 INDUSTRIANLEGG OG MINERALER – LOVENDRINGEN I 2019 BØR REVERSERES

Industrianlegg som tidligere var verk og bruk, og gruver og mineraluttak er etter lovendringen i 2019 å anse som næringseiendom, hvor produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner ikke lenger skal inngå i eiendomsskattegrunnlaget.

Endringen har ført til et betydelig skattebortfall for kommunene. Kommunene ble lovet en *tilnærmet full kompensasjon*, begrenset oppad til 500 millioner kroner⁴.

Det reelle tapet har vist seg å være langt høyere, og med klage og rettssakene kan det være tale om et tap på om lag 1 milliard kroner. For en fordeling på kommunene, ble det innført en «egenandel» med et visst beløp basert på antall innbyggere i kommunen. Til tross for at tapet viste seg å være *høyere* enn 500 mill kroner, ble kompensasjonen ble i revidert budsjett i 2021 *redusert* til 300 mill kroner. Sammen med egenandelen betyr det at det i dag kun er 32 kommuner som mottar kompensasjon. Det er også uklart om kompensasjonen vil fortsette etter 2024 når skattetapet er fullt ut innfaset.

Det er Naturressurskommunenes syn at det er behov for en *evaluering av lovendringen*, særlig når det gjelder spørsmålet om hva som skal anses som produksjonsinstallasjon. Industribedriftene argumenterer med at alt på et industriområde er nødvendig for produksjon, herunder også industribygninger som er spesialdesignet for virksomheten, nettanlegg mv. Det vil innebære at det ikke er annet enn tomtegrunn som kan beskattes.

Naturressurskommunene mener det er prinsipielt galt at staten skal kompensere en skatt som tidligere lå på selskapene. Selskapene har betalt eiendomsskatt på sine anlegg i 100 år, uten at det har vært til hinder for investeringer. Eiendomsskatten er den skattearten *som i minst grad* påvirker investeringene, jf. NOU 2018:5 Kapital i omstillingens tid - Næringslivets tilgang til kapital. At bedriftene legger igjen en andel av verdien i de lokalsamfunn de er en del av fremstår ikke bare som rimelig, men også nødvendig for å få en lokal aksept for tiltakene som er nødvendig for å få til grønn omstilling

Naturressurskommunene mener videre at eiendomsskatt på industribedrifter bær reverseres til slik reglene var før 2019, likevel slik at det etableres mer detaljerte verdsettelsesregler. Det vil kunne bidra til at antall tvistesaker reduseres.

9 LOVUTVALG

Naturressurskommunene ønsker å videreføre eiendomsskatt som en kommunal skatt som forvaltes av kommunene. Norge har ratifisert Europaråds Charteret 15. oktober 1985 om *lokalt selvstyre*. I art 9 om lokale myndigheters økonomiske ressurser heter det i nr. 3 at

«En viss andel av de ressurser lokale myndigheter disponerer skal stamme fra lokale skatter og gebyrer som de selv innenfor lovens grenser har myndighet til å fastsette satsene for.»

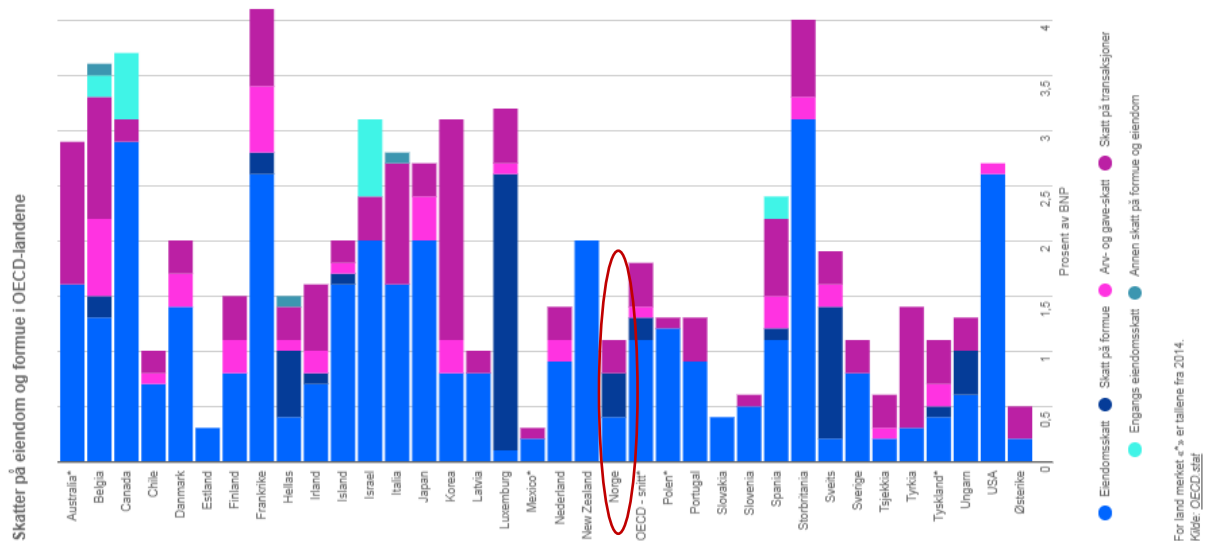
Eiendomsskatten er den eldste skatteordningen vi har, og skriver seg tilbake til lovgivningen fra 1600-tallet. Eiendomsskattereglene i by- og landsskattelovene fra 1911 ble løftet over i eiendomsskatte-

⁴ Se Innst. 4 L (2017-2018)

loven av 6. juni 1975. I senere år, og særlig etter 2007 er det gjort en rekke endringer som innebærer at loven i større grad enn før oppleves fragmentarisk.

Naturressurskommunene mener tiden er inne for en gjennomgang av eiendomsskatteloven. I Hurdalsplattformen fremgår at eventuelle endringer skal gjøres i samarbeid med kommunene. Naturressurskommunene vil gjerne være med på et slikt arbeid, hva enten den skjer i lovutvalg eller i en hurtigarbeidende arbeidsgruppe.

De aller fleste land har eiendomsskatt, og oversikter viser at Norge ligger relativt sett lavt når det gjelder eiendomsskatt. Formålet vil ikke nødvendigvis være at eiendomsskattenivået skal økes, men at reglene moderniseres og detaljeres der det er behov for å unngå tvistesaker.

Med vennlig hilsen

Naturressurskommunene

Sigmund Lier

Sigmund Lier

Leder, Naturressurskommunene

Jon Rolf Næss

Jon Rolf Næss

Leder, LVK

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 139146-2343

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 1

EIENDOMSSKATT PÅ GRUNN UNDER KRAFTLINJER – PROP. 1 LS SKATTER, AVGIFT TOLL 2023 KAP 6

Regjeringen foreslår endringer i eiendomsskatt på grunn under linjer. Bakgrunnen er en dom fra Borgartinglagmannsrett 11. oktober 2021, som LVK tok opp i høringen i 2021. At regjeringen foreslår lovendring er i tråd hva LVK har bedt om, men forslaget som ble sendt på høring 23. juni 2022 gikk imidlertid fortsatt ut på at *både* Statnett og grunneier skulle betale, riktignok med en beskjedne andel på grunneierne. Det ville medføre et behov for omtaksering i alle kommuner.

LVK og KS var sterkt kritisk til forslaget som ble sendt på høring i juni og fremmet et eget alternativt forslag om at dagens praksis videreføres. Dette kan enkelt gjøres ved en tilføyelse i dagens esktl. § 8 A-2 (2) siste setning:

«Det er eier av anlegget som skal svare skatt på anlegget, inkludert tomte som hører til».

LVK og KS ba videre om at forslaget ble gitt virkning allerede fra inneværende år (1.1.2022), for å hindre omtakseringer som følge av dommen i alle kommuner i 2022.

Det forslaget som nå er fremlagt, og omtalt i kap 6 i lovproposisjonen (Prop 1 LS (2022-223 kap 6), ivaretar LVK og KS innvendinger mot det opprinnelige forslaget ved at grunneier ikke lenger skal bli skattepliktig, men det hindrer ikke omtakseringer. Grunnen til det er at regjeringen foreslår en justering i sjablongen som har vært bruk fra 6 til 3 pst. Dette betyr at alle kommuner må omtaksere, ikke bare Statnetts kraftlinjer, men alle regionalnett og distribusjonsnett.

Naturressurskommunene mener dette er helt unødvendig arbeid for en svært liten endring i skatt i kroner og øre for skattyter. Reduksjonen fra 6 til 3 pst for grunn betyr at 3 pst i stedet skal henføres anlegget og avskrives over 70 år. Netteier skal uansett betale skatten både for grunn og anlegg.

- For en ny linje betyr endringen tilnærmet null forskjell i takst.
- For en kraftlinje som er 23 år, 1 pst lavere takst, og
- For en linje som er 46 år 2 pst.

Dette er mao tale om så marginal forskjell at det ikke kan forsvare en omtaksering i alle landets kommuner. Sjablonger er uansett ikke eksakt vitenskap og praksis med 6 pst er basert på empirisk grunnlag fra SINTEF.

Det er helt uforståelig at departementet har valgt å legge til grunn en annen sjablong, som fremstår helt udokumentert.

Forslaget er også i strid med hva finansministeren lovet i sin pressemelding 12. mai 2022 – hvor han uttalte: «*Dommen i lagmannsretten kan føre til at svært mange kommuner må legge om sin praksis for eiendomsskatt på grunn under kraftlinjer. Det synes vi er en dårlig løsning, så vi vil sende et lovforslag på høring så snart som mulig, som hindrer dette*».

Vi ber stortinget vedta LVK og KS forslag til lovtekst, og at denne **trer i kraft straks med virkning for inneværende år 1.1.2022**. Det er ingen fare for ulovlig tilbakevirkning her. Da hindrer man samtidig at kommunene må foreta omtakseringer basert på lagmannsrettens dom kun for ett år.

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 118417-130

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 2

Eiendomsskatt på kraftanlegg - Grunnrenteskatten bør ikke gå til fradrag i eiendoms-skattegrunnlaget

1.1 Innledning

Grunnrenteskatt på vannkraft er en statlig skatt. I forbindelse med statsbudsjettet 2023 har regjeringen fremmet forslag om å øke grunnrenteskattesatsen fra 37 til 45 pst, med virkning fra 1. januar 2022. Videre er det fremmet forslag om endringer i beregningen i grunnrenteskatten ved å tillate at kontraktspris i stedet for spotpris legges til grunn for beregningen av skattegrunnlaget.

LVK organiserer kommuner som er *vertskap* til vannkraft, og er ikke en organisasjon for selskapene og deres eiere¹. Likevel påvirkes LVKs medlemskommuner av at staten øker sine inntekter fra grunnrenteskatten:

1.2 Grunnrenteskatten er en skatt på superprofitt, og bør ikke komme til fradrag i eiendoms-skattegrunnlaget for kraftanlegg, jf. skatteloven § 18-5.

Eiendomsskatt er en objektskatt. Etter dagens verdsettelsesregler for vannkraftanlegg kommer likevel den *statlige grunnrenteskatten til fradrag i kommunenes eiendomsskattegrunnlag*, jf. skatteloven § 18-5 (3) annen og tredje setning².

Endringene i grunnrenteskatten gir behov for endringer i beregningsgrunnlaget for vertskommunenes eiendomsskatt. Spørsmålet om fradragsrett er aktualisert som følge av at grunnrenteskatten i 2021 ble endret til en kontantstrømskatt, og av regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2023 om økt grunnrenteskattesats.

¹ Selv om Naturressurskommunene ikke organiserer eierkommunenes interesser, reiste Naturressurskommunene under komitehøringen i oktober spørsmål om ikke økningen i sats fra 37 til 45 pst var i største laget.

² «*Frdraget for pliktig skatt på grunnrenteinntekt for kraftverket fastsatt etter bestemmelsene i § 18-3 for inntektsår til og med 2006 og deretter kraftverkets andel fastsatt etter § 18-3 sjette ledd annet punktum, settes til gjennomsnittet av summen av slik skatt for verket for hver av de siste fem årene, eller de færre årene verket har vært omfattet av reglene om beregning av slik inntekt. Kostnader og grunnrenteskatt fra de foregående årene justeres med den årlige gjennomsnittlige endringen i konsumprisindeksen til og med inntektsåret*»

Regjeringens forslag til økt grunnrenteskattesats i kombinasjon med høye kraftpriser, vil føre til en *høyere* grunnrenteskatt til staten, som igjen vil føre til *lavere eiendomsskatteinntekter* til kommunene, som igjen vil føre til enda høyere grunnrenteskatt. Resultatet er mao at statens inntekter øker på bekostning av kommunenes.

Kommunene vil på sin side *ikke* få full effekt av økte strømpriser eller redusert grunnrenteskatt som følge av rehabiliteringer eller nye utbygginger. Årsaken er makstaket som er satt for kommunenes eiendomsskatteinntekter, jf. eiendomsskatteloven § 8 B-1 (4). Tvert imot risikerer kommunene *varig lavere eiendomsskatteinntekter* når grunnrenteskatten til staten øker etter endt investeringsperiode.

Det er ikke tilsiktet at endringen og økningen i grunnrenteskatten skal føre til *lavere* inntekter for kommunene. Utsiktede konsekvenser kan unngås ved å fjerne adgangen for fradrag for grunnrenteskatten i kommunenes eiendomsskattegrunnlag.

I tillegg til endringen med en økt grunnrenteskattesats, er behovet for å fjerne fradragsretten for grunnrenteskatten aktualisert ved overgangen til kontantstrømskatt og kontraktsunntaket.

Ved overgangen til kontantstrømskatt er grunnrenteskatten blitt uforutsigbar for kommunene. Dette, sammenholdt med samordningsmulighetene kraftselskapene er gitt, gjør at kommunenes inntekter fra eiendomsskatten i større grad enn før vil variere fra år til år. LVKs hovedinnvending mot endringene til kontantstrømskatt da den ble foreslått, var at de økonomiske konsekvensene for kommunene ikke er avklart. Solbergregjeringen skrev at man «antar» at konsekvensene på lengre sikt vil være omtrent provenynøytrale. LVK kan ikke se at dette er korrekt. Det synes åpenbart at kommunenes eiendomsskatt vil bli varig lavere når investeringsperioden er over, som følge av at grunnrenteskatten da vil øke. Reduksjonen i eiendomsskatt vil imidlertid ikke bli motsvart av en høyere eiendomsskatt i investeringsperioden som følge av at grunnrenteskatt i denne perioden er lav fordi:

- Regelen om maksimumsverdi for eiendomsskatt på 2,74 kr/KWh setter et tak for hva kommunene kan få i eiendomsskatt i perioden med lav grunnrenteskatt (investeringsperioden).
- Etter investeringsperioden øker grunnrenteskatten. Tidsperioden med økt grunnrenteskatt vil imidlertid vare vesentlig lengre enn – investeringsperioden som forutsetningsvis kun varer noen få år.

Heller ikke effekten med varig lavere eiendomsskatteinntekter til kommunene som følge av omleggingen av grunnrenteskatten til en kontantstrømskatt, var ikke tilsiktet av lovgiver. Den var heller ikke ønsket av kraftbransjen. Denne utsiktede virkningen kan som nevnt over unngås ved å endre bestemmelsen i skatteloven § 18-5 første ledd annen og tredje setning, slik at adgangen til å trekke fra grunnrenteskatten i eiendomsskattegrunnlaget fjernes.

1.3 Makstaket i eiendomsskatteloven § 8 B-1 (4) å fjernes

LVK mener også at det er på tide at makstaket i eiendomsskatteloven § 8 B-1(4) må fjernes. Den er ikke justert som forutsatt. Reglen gir størst «rabatt» til de mest lønnsomme kraftanleggene. Det er ingen grunn til at kraftforetak med den høyeste lønnsomheten skal betale relativt sett mindre skatt enn de med lavere eller marginal lønnsomhet.

Makstaket ble satt tilbake i 2004, og begrunnet med at kraftselskapene skulle få igjen det de har betalt som følge av minimumsverdien i perioden 2001-2004.

Det er en prinsipiell forskjell ha å an minimumsverdi og en maksimumsverdi. Minimumsverdien sikrer kommunene en eiendomsskatt når kraftmarkedet er svært lavt. Det er rimelig at investeringene i kraftverket anses for å kunne gi opphav til en slik skatt. Derimot er det svært ulogisk med en maksimumsverdi da den som nevnt over fungerer som en skatterabatt for kraftverk med stor lønnsomhet.

1.4 Kontraktspris som beregningsgrunnlag - Hjemfallskraft må likestilles med konsesjonskraft i grunnrenteskattesammenheng

LVK har avgitt egen høringsuttalelse til regjeringens forslag om å legge til grunn kontraktspris. Videre har LVK bedt om at hjemfallskraft, som er en langsiktig fastpriskontrakt - likestilles med konsesjonskraft i beregningen av grunnrenteinntekten.

Hjemfallskraft er kraft kommuner med hjemfalte anlegg har etter vannfallsrettighetsloven § 11 (4). Her fremgår at kommunene har krav på å få inntil 1/3 av de hjemfalte verdier ved et hjemfall. Stortinget fastsatte på 1980-tallet hjemfallsandelen som Statkraft måtte avstå til kommuner ved såkalt foregrepet hjemfall. Kommunene mener at vilkåret om hjemfallsandel må anses som et vilkår for konsesjon. Det er ikke omstridt at Statkraft er forpliktet til å avstå hjemfallsandelen til kommunene i henhold til loven. Kommunene får etter avtale med Statkraft hjemfallsandelen i form av fysisk kraft, etter samme modell som konsesjonskraften, dvs til selvkost (OED-pris)..

Grunnrenteskattereglen slik den fremgår av skatteloven § 18-3 (2) bokstav a. nr. 1 «*Kraft som tas ut av kraftverket i henhold til vilkår for konsesjons, verdsettes til oppnådde priser*» er av domstolene tolket ut fra forarbeidene slik at det kun er konsesjonskraft, ikke hjemfallskraft som skal verdsettes til oppnådde priser (dvs selvkost). Det betyr at Statkraft må betale grunnrenteskatt på hjemfallskraften som om den er solgt på spot, til tross for at Statkraft er forpliktet i henhold til loven og etter avtale med kommunene om å avstå hjemfallkraften til selvkost. Hjemfallskraften leveres på samme måte som konsesjonskraft etter 1959 til OED-pris, men hvor Statkraft som følge av at loven ikke konkret nevner hjemfallskraft – og i motsetning til konsesjonskraften - viderefakturerer grunnrenteskatten til kommunene.

For å redusere risikoen for selskapene til å inngå fastpriskontrakter har regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2023 fremmet forslag om at kontraktspris på visse vilkår skal kunne legges til grunn.. Kommunene mener dette må innebære at det samme må gjelde for hjemfallskraften, jf LVKs høringsuttalelse og innspill til finanskomiteen.

Lovteknisk vil det enkleste være at avtalene om avståelse av hjemfallskraft likestilles med konsesjonskraft. Dette kan gjøres ved at ordlyden i skatteloven § 18-3 (2) bokstav a nr 1 får slik ordlyd:

«Kraft som tas ut av kraftverket i henhold til vilkår for konsesjon, *konsesjonskraft og hjemfallskraft*, verdsettes til oppnådde priser»

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 118417-130

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 3

Kontraktspris som beregningsgrunnlag - Hjemfallskraft må likestilles med konsesjonskraft i grunnrenteskattesammenheng

LVK har avgitt egen høringsuttalelse til regjeringens forslag om å legge til grunn kontraktspris. Videre har LVK bedt om at hjemfallskraft, som er en langsiktig fastpriskontrakt - likestilles med konsesjonskraft i beregningen av grunnrenteinntekten.

Hjemfallskraft er kraft kommuner med hjemfalte anlegg har etter vannfallsrettighetsloven § 11 (4). Her fremgår at kommunene har krav på å få inntil 1/3 av de hjemfalte verdier ved et hjemfall. Stortinget fastsatte på 1980-tallet hjemfallsandelen som Statkraft måtte avstå til kommuner ved såkalt foregrepet hjemfall. Kommunene mener at vilkåret om hjemfallsandel må anses som et vilkår for konsesjon. Det er ikke omstridt at Statkraft er forpliktet til å avstå hjemfallsandelen til kommunene i henhold til loven. Kommunene får etter avtale med Statkraft hjemfallsandelen i form av fysisk kraft, etter samme modell som konsesjonskraften, dvs til selvkost (OED-pris)..

Grunnrenteskattereglen, slik den fremgår av skatteloven § 18-3 (2) bokstav a. nr. 1 «*Kraft som tas ut av kraftverket i henhold til vilkår for konsesjon, verdsettes til oppnådde priser*», er av domstolene tolket ut fra forarbeidene slik at det kun er konsesjonskraft, ikke hjemfallskraft som skal verdsettes til oppnådde priser (dvs selvkost). Det betyr at Statkraft må betale grunnrenteskatt på hjemfallskraften som om den er solgt på spot, til tross for at Statkraft er forpliktet i henhold til loven og etter avtale med kommunene om å avstå hjemfallskraften til selvkost. Hjemfallskraften leveres på samme måte som konsesjonskraft etter 1959 til OED-pris. Statkraft er enig med kommunene om at hjemfallskraft er å anse som et vilkår for konsesjon, men siden domstolen kom til at skatteloven § 18-3 (2) a nr 1 må tolkes innskrenkende, må Statkraft betale grunnrenteskatt til staten. Denne viderefaktureres kommunene.

For å redusere risikoen for selskapene til å inngå fastpriskontrakter, har regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2023 fremmet forslag om at kontraktspris på visse vilkår skal kunne legges til grunn.. Kommunene mener dette må innebære at det samme må gjelde for hjemfallskraften, jf LVKs høringsuttalelse og innspill til finanskomiteen.

Lovteknisk vil det enkleste være at avtalene om avståelse av hjemfallskraft likestilles med konsesjonskraft. Dette kan gjøres ved at ordlyden i skatteloven § 18-3 (2) bokstav a nr 1 får slik ordlyd:

«Kraft som tas ut av kraftverket i henhold til vilkår for konsesjon, *konsesjonskraft og hjemfallskraft*, verdsettes til oppnådde priser»

118417-130/2022-11-15 Vedlegg 3 Endring i eiendomsskatten - hjemfallskraft må likestilles med konsesjonskraft.

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00

Org.nr.: 975 625 117 | Bankgiro: 5024.05.37500 | www.lvk.no

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 118417-130

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 4

Behov for lovendring: verdsettelse av nye kraftanlegg må baseres på hele driftsår

Kraftanlegg *under bygging* og kraftanlegg som er *i drift* verdsettes etter ulike regler:

- For kraftanlegg *i drift* skal formuesverdien beregnes til en *avkastningsverdi* etter reglene i skatteloven § 18-5 første til fjerde ledd. Avkastningsverdien fastsettes etter en beregning av kraftanleggets netto overskudd.

- For kraftanlegg *under bygging* følger det av skatteloven § 18-5 sjette ledd at verdien skal settes til *investert kapital*, dvs. hvor mye man har bygget for per 1. januar i skatteåret.

Skatteloven § 18-5 regulerer ikke uttrykkelig hvordan verdsettelsen skal foretas det året kraftanlegget går fra å være under bygging til å settes i drift.

Borgarting lagmannsrett kom i Skarg-saken i dom 21. juni 2019 til at regelen om avkastningsverdi i skatteloven § 18-5 første til fjerde ledd kommer til anvendelse selv om kraftanlegget var satt i drift sent på året. En konsekvens av dette er at verdsettelsen fastsettes på grunnlag av en produksjon som er lavere enn hva man normalt ville hatt med et helt driftsår. Det medfører at avkastningsverdien det første året ikke er representativ for kraftanleggets markedsverdi. Den lave verdien gir ikke bare lavere skatt i oppstartsåret, men også de etterfølgende årene ettersom avkastningsverdiberegningen baseres på et rullerende snitt på fem år.

Lagmannsretten erkjente at resultatet ville «påvirke skattegrunnlaget i *klar negativ retning* det aktuelle året og *merkbart* de påfølgende årene», men uttalte at det «[...] **må være opp til lovgiver eventuelt å vurdere om regelen skal endres**».

LVK mener som lagmannsretten at loven bør endres slik at det for nye kraftanlegg kun er *hele driftsår* som tas i betraktning ved verdsettelsen etter skatteloven § 18-5 første til fjerde ledd. Det innebærer at verdsettelsen skal baseres på investert kapital dersom ikke kraftanlegget var satt i drift 1. januar i inntektsåret. Det innebærer at avkastningsverdien først legges til grunn for kraftverkets første hele driftsår.

118417-130/2022-11-15 Vedlegg 3 Lovendring eiendomsskatt nye kraftanlegg_LVK

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00

Org.nr.: 975 625 117 | Bankgiro: 5024.05.37500 | www.lvk.no

Dette vil også være i samsvar med hovedregelen for hvilket tidspunkt som skal legges til grunn for skatteplikten, jf. eiendomsskatteloven § 4 første setning hvor det heter at «*Eigedomsskatt vert skriven ut på dei faste eigedomane ut frå tilhøva den 1. januar i skatteåret*».

LVK foreslår følgende presisering i skatteloven § 18-5 (1) (forslag til ny ordlyd er markert med rødt):

«*Kraftanlegg som er satt i drift 1. januar i inntektsåret* verdsettes til antatt salgsverdi pr. 1. januar i fastsettingsåret ved taksering av fremtidige inntekter og utgifter over ubegrenset tid. [...]

LVK foreslår følgende presisering i skatteloven § 18-5 (6) (forslag til ny ordlyd er markert med rødt):

«*Formue i et kraftanleggs anleggsdeler som ikke er satt i drift 1. januar i inntektsåret, settes lik investert kapital pr. 1. januar i skattefastsettingsåret.*»

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 118417-130

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 5

Kommunene må få innsyn og klagerett over eiendomsskattegrunnlag for kraftanlegg

1 Bakgrunn

Som følge av kraftskattereformen ble det bestemt at eiendomsskattegrunnlagene for kraftanlegg skal fastsettes av skatteetaten, ikke av de kommunalt oppnevnte takstnemndene. Begrunnelsen var at mange kraftanlegg berører flere kommuner., og at det derfor var praktisk at skattegrunnlaget ble fastsatt samlet for alle av statlige skattemyndigheter. Eiendomsskatten skulle fort satt være kommunale og det er opp til kommunene både om den ønsker å skrive ut eiendomsskatt og hvilke satser som gjelder.

Til tross for at kommunene er kreditor for eiendomsskatten, og også er de som skriver ut skatten - har de kun en begrenset innsynsrett og ingen formell klagerett over eiendomsskattegrunnlagene som de sentrale skattemyndighetene fastsetter.

Skattyter – kraftforetakene har på sin side en lovbestemt rett til innsyn og klage over skattegrunnlagene.

2 Stortingets anmodningsvedtak 28. april 2016

LVK har siden vedtakelsen av de verdsettelsesreglene i 1996 gjentatte ganger anmodet både Finansdepartementet og Stortinget om lovendring. LVK fikk gjennomslag for dette i 2016 da Stortinget fattet 28. april 2016 følgende anmodningsvedtak:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om innsynsrett og klageadgang for kommunene ved fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg.»

I tråd med vedtaket sendte departementet et forslag til regler på høring i desember 2016, og LVK innga høringsuttalelse. I statsbudsjettet for 2018 frarådet imidlertid departementet å innføre regler om innsyns- og klagerett for kommunene, men redegjorde likevel for hvordan reglene kunne utformes dersom det var et ønske om å vedta slike regler.

118417-130/2022-11-15 Vedlegg 5 Innsyns- og klagerett eiendomsskatt kraftanlegg_LVK

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00

Org.nr.: 975 625 117 | Bankgiro: 5024.05.37500 | www.lvk.no

Finansdepartementets fraråding – som kom som ledd i forslag statsbudsjettet for 2018, ble ikke undergitt noen drøftelse, men Stortinget vedtok ikke de nye regene som var sendt på høring.

3 Senere gjentatte anmodninger

LVK gjentok kravet om innsyn og klagerett for kommunene i forbindelse med sin i høringsuttalelse 8. september 2020 om endringer i skatteforvaltningsloven, men regler om innsyns- og klagerett for kommunene er fremdeles ikke vedtatt.

LVK viser Hurdalsplattformen side 9 hvor det fremgår at eventuelle endringer i eiendomsskatten skal skje i samarbeid med kommunene. Kommunene mener innsyn og klage i grunnlaget for egen skatt er en grunnleggende rettighet.

4 Kommunene har en åpenbar legitim interesse i å ha både innsynsrett og klagerett

Kommunene har som skattekreditor et legitimt krav på både innsyn og klagerett over eiendomsskattegrunnlagene som ligger til grunn for kommunenes utskrivning av skatt, og det er et sterkt behov for slike regler. LVK viser i den anledning til Europaråds Charteret av 15. oktober 1985 art 9, hvor det fremgår at kommunene har krav på at en andel av kommunenes inntekter skal komme fra lokale skatteordninger som de selv forvalter.

Storingsflertallet understreket i sine merknader i Innst. 231 L (2015–2016) behovet for bedre kontroll med verdsetting av kraftanlegg og tiltak for mer korrekt skattegrunnlag.

Kommunenes manglende klagerett medfører at kommunene må ta ut søksmål i saker som kunne vært løst ved klage. Manglende innsyn og klagerett medfører derfor sløsing med ressurser både hos kommunene og i domstolene.

Det er på høy tid at Storingsflertallets anmodning nå følges opp. Kommunenes rettslige stilling ble styrket ved grunnlovfesting av det lokale selvstyre i Grunnloven § 49 i mars 2016. Det er derfor oppsiktsvekkende at Stortingets klare anmodning ikke er fulgt opp av departementet.

At kommunene ikke er gitt innsyn og klagerett er videre på tvers av Europarådets Charter om lokalt selvstyre fra 1985, som Norge har ratifisert. Her fremgår det i art 9 (3):

En viss andel av de ressurser lokale myndigheter disponerer skal stamme fra lokale skatter og gebyrer som de selv innenfor lovens grenser har myndighet til å fastsette satsene for.

Det er meningsløst at kommunene ikke skal ha rett til å se grunnlaget for den skatten de selv har en lovbestemt rett til å skrive ut.

LVK ber om at anmodningsvedtaket følges opp og at forslaget fra 2016 vedtas slik at rett til innsyn og klage over eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg lovfestes for kommunene.

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 118417-130

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 6

Eiendomsskatt på kraftanlegg - Kun driftsmidler i selve produksjonsprosessen bør inngå ved beregningen av formuesverdien etter skatteloven § 18-5

1 Bakgrunn

I forbindelse med kraftskattereformen ble grensesnittet mellom hva som skal anses som *nettanlegg*, som verdsettes etter reglene i eiendomsskatteloven til teknisk verdi, og hva som var *kraftanlegg*, som verdsettes etter skatteloven etter en avkastningsverdberegning, videreført. Grensesnittet som hadde eksistert siden 1960-tallet ble lovfestet i skatteloven § 18-1 a:

«Med kraftanlegg menes kraftstasjonen med tilhørende reguleringsanlegg eller andel i slike, men unntatt fjernledninger og fordelingsanlegg». (Understreket her)

Ifølge forarbeidene, som henviser til tidligere rundskriv 400¹, gikk grensesnittet ved generatorklemme for opp-transformering til overføringsspenning.

Tilsvarende ble det også lovfestet hvilke *driftsmidler* som skulle være fradragsberettiget i kraftanleggsformuen, jf. skatteloven § 18-5 (4) hvor det het:

«(4) Fradraget etter første ledd for fremtidige kostnader til utskifting av driftsmidler gis for driftsmidler i kraftanlegget som i henhold til skattemessige avskrivningsregler må anses å ha begrenset levetid. Gjenstående levetid for driftsmiddel som er i bruk i kraftanlegget, settes til gjenstående skattemessig levetid for driftsmidlet som følger av §§ 18-6 første ledd og 14-43 første ledd ...» (Understreket her)

Høyesterett ga i SKS-dommen i 2015 (Rt-2015-1054) Gildeskål kommune med LVK som partshjelper medhold i at såkalte *produksjonsrelaterte nettanlegg* skulle verdsettes og eiendomsbeskattes som selvstendige skatteobjekt – dvs. som nettanlegg - og ikke som en del av kraftanlegget etter skatteloven § 18-5. Det samme gjaldt etter Høyesteretts syn andre bygg og anlegg som ikke hadde en «direkte

¹ Riksskattestyrets rundskriv 400 av 21. juni 1965, Beskatning av elektrisitetsverker, bilag 1

funksjon i den løpende kraftproduksjonen». I SKS-saken var det konkret tale om en hytte på fjellet, to garasjer og et administrasjonsbygg, i tillegg til produksjonslinjene.

Oslo tingrett kom til samme resultat i dom 14. juni 2021 (sak 20-167175TVI-OTIR/04 og 20-186497TVI-OTIR/04), hvor Bremanger kommune mfl. og LVK som partshjelper fikk medhold i at det kun er driftsmidler som har en *direkte funksjon i den løpende kraftproduksjonen* som skal inngå ved beregningen av fradraget for fremtidige utskiftningskostnader etter skatteloven § 18-5 fjerde ledd slik bestemmelsen lød til og med skatteåret 2018.

2 Lovendringen som trådte i kraft 1. januar 2019

Som ledd i statsbudsjettet for 2018 fremmet Solberg-regjeringen forslag til endring av loven, med virkning for inntektsåret 2017. De nye reglene gjorde delvis om på Høyesteretts konklusjon i SKS-dommen, og innebærer at produksjonsrelatert nett som er eid av kraftprodusenter fra og med 2019 verdsettes og eiendomsbeskattes helt eller delvis som en del av kraftanleggene de er tilknyttet. Skatteloven § 18-1 a ble endret slik:

«Med kraftanlegg menes kraftstasjonen med tilhørende reguleringsanlegg eller andel i slike, men unntatt fjernledninger og fordelingsanlegg. Produksjonslinjer skal likevel regnes som en del av kraftanlegget.» (Understreket her)

Ved lovendringen er det videre oppstilt et vilkår om eierskap - som innebærer at produksjonslinjer som er eid av andre enn kraftverkseier, *ikke* inngår i kraftanlegget. Dette er etter LVKs syn i strid med objektivitetsprinsippet og kravet til likebehandling som gjelder for eiendomsskatteformål. Videre innebærer lovendringen at produksjonslinjer kun skal inngå i kraftanlegget i den grad linjen brukes til innmating. Det vil si at dersom linjen brukes til flere formål, er det kun den andelen som benyttes til innmating som skal inngå i kraftanlegget.

Samtidig fremmet Solberg-regjeringen forslag om at ordlyden i skatteloven § 18-5 (4) skulle endres slik:

«(4) Fradraget etter første ledd for fremtidige kostnader til utskifting av driftsmidler gis for driftsmidler som er knyttet til kraftproduksjonen, jf. § 18-3 tredje ledd, bokstav a. nr. 3, når disse i henhold til skattemessige avskrivningsregler må anses å ha begrenset levetid. Driftsmiddel som nevnt i foregående punktum kan bare verdsettes særskilt med den andel av driftsmiddelet som ikke er knyttet til kraftproduksjonen. Dette gjelder likevel ikke for driftsmiddel som ligger i en annen kommune enn kraftanlegget. Gjenstående levetid for driftsmiddel som er i bruk i kraftanlegget, settes til gjenstående skattemessig levetid for driftsmidlet som følger av §§ 18-6 første ledd og 14-43 første ledd» (Understreket her)

Av dette fremgår at mens det tidligere var et vilkår at det var tale om driftsmidler i kraftanlegget, er situasjonen nå at det er tilstrekkelig at det er tale om driftsmidler som er *knyttet til kraftproduksjonen*. I forbindelse med lovendringen ble også eiendomsskatteloven § 8 B-1 endret slik at driftsmidler som er knyttet til kraftproduksjonen, men ikke inngår i kraftanlegget, kun kan skattlegges separat med eiendomsskatt for andelen av driftsmiddelet som ikke er knyttet til kraftproduksjonen. Driftsmidler

som er knyttet til kraftproduksjonen uten å være del av kraftanlegget kan imidlertid fremdeles eiendomsbeskattes separat fullt ut dersom de ligger i en annen kommune enn kraftanlegget.

3 Lovendringene bør reverseres

Lovendringene har etter hva LVK og kommunene erfarer skapt et svært uklart grensesnitt for hvilke produksjonslinjer og driftsmidler som skal anses som en del av kraftanlegget og inngå ved beregningen av fradraget for fremtidige utskiftningskostnader.

Lovendringene har også medført betydelig større reduksjoner i eiendomsskattegrunnlagene enn det som var anslått fra departementets side.

LVK og kommunene mener at lovendringene må reverseres slik at grensesnittet mellom nett og produksjon blir det samme som det har vært siden før 1965 og frem til 2019, se tidligere grensesnitt.

Videre mener LVK og kommunene at kun driftsmidler som inngår i selve produksjonsprosessen bør inngå i grunnlaget etter skatteloven § 18-5 fjerde ledd. Andre driftsmidler som ikke har en direkte funksjon i kraftproduksjonen, bør ikke kunne trekkes fra og redusere kraftanleggets eiendomsskattegrunnlag. Lovendringene bør mao. reverseres.

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 118417-130

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 7

Kommunene må få tilbake søksmålskompetansen i saker om naturressursskatt

Kommunene er kreditor for naturressursskatten, jf. skatteloven § 18-2. Tidligere hadde kommunene søksmålskompetanse for denne skatten, hjemlet i ligningsloven. I forbindelse med vedtakelsen av skatteforvaltningsloven i 2017 *mistet* imidlertid kommunene søksmålsadgangen om naturressursskatten. Dette var ikke tilsiktet fra lovgivers side – endringen var ikke problematisert i forarbeidene og det var følgelig heller ikke utredet hvilke konsekvenser dette ville ha for kommunene. Det følger av dette at kommunenes søksmålskompetanse bortfalt ved en glipp da man erstattet ligningsloven med skatteforvaltningsloven.

Manglende søksmålskompetanse medfører at kommunene *ikke har noen muligheter* til å kontrollere eller angripe gyldigheten av beregningsgrunnlaget, verken ved klage eller søksmål. LVK krever at søksmålsadgangen gjeninnføres, og har bedt om en presisering av dette i skatteforvaltningsloven. Presiseringen kan inntas i skatteforvaltningsloven § 15-2 tredje ledd (forslag til ny ordlyd markert med rødt skrift):

«Kommunestyret kan ved søksmål få prøvd vedtak som gjelder spørsmål av betydning for utskrivningen av eiendomsskatt. Kommunestyret kan også få prøvd den skattepliktiges fastsetting av skattegrunnlaget for kraftforetak som har betydning for utskrivningen av eiendomsskatt. Kommunestyret kan også ved søksmål få prøvd grunnlaget for fastsetting av naturressursskatt etter skatteloven § 18-2.»

Det er de samme hensyn som gjør seg gjeldende ved utskrivning av naturressursskatt, som ved utskrivning av eiendomsskatt.

Kommunene bør som skattekreditor også gis innsyn og klagerett over grunnlaget for naturressursskatten (se vedlegg 1 til brev av 25. februar 2022). Selv om naturressursskatten beregnes på grunnlag av de siste syv års kraftproduksjon, som er ment å sikre kommunen stabile skatteinntekter, opplever LVKs medlemskommuner at naturressursskatten kan variere betydelig fra år til år. Kommunene har som kreditor for naturressursskatten direkte interesse i at naturressursskatten er fastsatt korrekt, og det er følgelig behov for innsyn i beregningsgrunnlaget slik at kommunene kan kontrollere skattefastsettingen. For å unngå søksmål i saker som kunne vært løst ved klage, bør kommunene også gis klageadgang over naturressursskatten.

118417-130/2022-11-15 Vedlegg 7 - Søksmålskompetanse naturressursskatt_LVK

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00

Org.nr.: 975 625 117 | Bankgiro: 5024.05.37500 | www.lvk.no

Til Finansdepartementet

Deres ref:

Vår ref: 118417-130

Oslo, 15. november 2022

VEDLEGG 8

Behov for presiseringer i skatteforvaltningsloven – varsel om søksmål og beregning av søksmålsfrist

1 Innledning

Det er behov for følgende presiseringer i skatteforvaltningsloven:

- Kommunene må varsles ved søksmål fra skattyter, jf. punkt 2 nedenfor.
- Utgangspunktet for beregningen av kommunenes søksmålsfrist etter skatteforvaltningsloven § 15-4 første ledd, jf. punkt 3 nedenfor.

2 Varsel til kommunene ved søksmål fra skattyter

Det følger av skatteforvaltningsloven § 15-2 fjerde ledd at den avgjørelsen retter seg mot skal varsles om søksmål fra departementet eller kommunen. Det bør på tilsvarende vis gis en uttrykkelig hjemmel om at kommunene skal varsles ved søksmål fra den skattepliktige om verdsetting av kraftanlegg, slik at kommunen gis anledning til å ivareta sine rettigheter som skattekreditor for eiendomsskatten.

Dette ble også tatt opp i LVKs høringsuttalelse 8. mars 2017 i forbindelse med spørsmål om å gi regler om kommunenes innsyns- og klagerett. I Prop. 1 LS (2017-2018) punkt 41.6.3 uttaler departementet at det er enig med LVK i at kommunen bør varsles dersom den skattepliktige går til søksmål. Departementet foreslo et nytt femte ledd i skatteforvaltningsloven § 15-2 som lød slik:

«Kommunen skal varsles dersom andre går til søksmål om vedtak som har betydning for utskrivningen av eiendomsskatt».

LVK slutter seg til dette forslaget.

3 Presisering av utgangspunktet for beregningen av kommunenes søksmålsfrist

Søksmålsfristen for kommunene beregnes etter hovedregelen i skatteforvaltningsloven § 15-4 første ledd fra «vedtaket ble sendt den skattepliktige». Reguleringen passer ikke for beregningen av kommunenes frist i de tilfelle skattegrunnlaget er basert på skattepliktiges egenfastsetting av

118417-130/2022-11-15 Vedlegg 8 Presiseringer skatteforvaltningsloven_LVK

Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Akersgaten 30 | Pb 1148 Sentrum, NO-0104 Oslo | Tel: (+47) 99 11 99 00

Org.nr.: 975 625 117 | Bankgiro: 5024.05.37500 | www.lvk.no

skattegrunnlaget. I de tilfellene verdsetting av kraftanlegg følger av skattekontorets vedtak, vil ikke kommunen ha noen informasjon om når «vedtaket ble sendt den skattepliktige». Dette ble tatt opp av LVK i høringsuttalelsen 8. mars 2017, og departementet slutter seg til LVKs vurdering i Prop. 1 LS (2017-2018) punkt 41.6.3. Departementet foreslo følgende regulering i skatteforvaltningsloven § 15-4 første ledd annet punktum:

«Søksmål som nevnt i § 15-2 tredje ledd annet punktum, må reises innen seks måneder etter at melding om verdsettingen ble sendt kommunen.»

Skatteetaten har fra og med skatteåret 2019 gått over til en løsning med elektronisk distribusjon av eiendomsskattelistene til kommunene. Forutsatt at kommunenes eiendomsskattekontor får varsel ved endring av skattegrunnlagene, kan søksmålsfristen etter LVKs syn reguleres slik i skatteforvaltningsloven § 15-4 første ledd annet punktum:

«Søksmål som nevnt i § 15-2 tredje ledd, må reises innen seks måneder etter at melding om verdsettingen ble sendt kommunen ved eiendomsskattekontoret.»